

عنوان مقاله:

کارکرد نهاد وقف در اسلام و تجربه موقوفات در ایران

محل انتشار:

همایش ملی چالش ها و راهکارهای توسعه بقاع متبرکه به قطب فرهنگی (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسنده:

لطفعلی عاقلی - دانشیار اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

وقف، بخشش یا واگذاری دارایی های مالی و سایر دارایی ها از املاک و مستغلات توسط یک فرد یا افراد و یا سازمان ها به یک گروه یا نهاد غیرانتفاعی با هدف حفظ اصل دارایی است. واقفین از محل بازگشت سرمایه گذاری سهام و کمک های خیریه می توانند هزینه های جاری و سرمایه ای خود را مدیریت کنند. با توجه به اسناد تاریخی، اماکن مذهبی، اراضی و ... در ایران پیش از اسلام و در دوره های مختلف از هخامنشیان، سلوکیان و اشکانیان گرفته تا دوره ساسانیان جزء موقوفات بودند. پس از پذیرش دین اسلام در ایران، وقف در قرن اول هجری رو به گسترش نهاد، اما شکل و احکام آن تحول پیدا کرد. مساجد و اراضی کشاورزی جزء موقوفات قرار گرفت و تعداد موقوفات در زمان صفویان به اوج خود رسید. بیشتر موقوفات به صورت دائمی تاسیس می شوند، اما وقف موقت که در اسلام به "عمرا" معروف است، سازوکار خاص خود را دارد. عایدی برخی موقوفات از محل درآمد حاصل از سرمایه گذاری است. هبه (بخشش یا هدایا) اعانات، ارثیه ها، شهریه ها و وجوه حاصل از برگزاری جشن ها و یادبودها و کنفرانس ها و عایدات فعالیت های تجاری از دیگر منابع تامین مالی موقوفات به شمار می روند. مدیریت اقتصادی موقوفات تحت تاثیر دو متغیر اساسی یعنی نرخ بازدهی سرمایه گذاری (از اصل وقوع اموال موقوفه) و ریسک سرمایه گذاری است. نحوه مبادله بین این دو متغیر برای افزایش منابع و دارایی های وقفی ضروری بوده و مهارت های مدیریتی و سرمایه گذاری سودآور را می طلبد. از آنجایی که موقوفات به عنوان نهادهای خیریه، نیازها، دارایی ها و منابع مالی منحصر به فرد دارند، لازم است راهبرد سرمایه گذاری منحصر به فرد خود را هم داشته باشند. در این تحقیق، مدل های موفق وقف در کشورهای منتخب جهان از حوزه شرق آسیا و همینطور کشورها یخاورمیانه مورد بررسی قرار می گیرد. مطابق بررسی های اولیه، طیف متنوعی از موضوعات وقف در قالب کمک به دانشگاه ها و مدارس و کلیساها، بیمارستان ها، صنایع و علوم وجود دارد. با توجه به رسالت و اهداف اقتصادی و اجتماعی نهاد وقف در اسلام، این مطالعه به دنبال تبیین کارکرد وقف در ایران و تطبیق آن با سایر مدل های وقف در دنیا است.

کلمات کلیدی:

وقف، اسلام، ایران، سرمایه گذاری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1208929>

